Yuqorida keltirilagan usullarni qo`llashda o`qituvchilarga quyidagilarni tavsiya qilamiz: tanlagan qo`shig`ingiz muhokama qilishga arziydigan bo`lsin; bastakor va qo`shiqchilar haqida qiziqarli matnlar tayyorlang; qo`shiqni oldin o`zingiz tinglab, beriladigan savollarni tayyorlab oling; ingliz yoki o`zbek qo`shiqchilari, bastakorlari to`g`risida talabalar bilan suxbat quring; darsni qiziqarli o`tkazish uchun uni rejasini ishlab chiqing.

Vazifalar namunasini quyidagicha tashkil qilish mumkin:

Task 1.These occupation are related to music. Consultant English – English dictionary for their meaning: composer, listener, conductor, music publisher, music producer, instrument manufacturer, singer, musicologist, ethnomusicologist, music arrange, technician in a recording studio [2].

Task 2. Listen to the song (choose any song you like) and determine the mood the song evokes. Use the following adjectives about the voice of a singer: deep, gentle, soft, fresh, clear, lyrical, expressive, velvety, small, quit, nasal, guttural, hollow, resonant, gruff, harsh, husky, mellow, metallic, weak, etc [2].

Task 3. Use the words of the task 2 and describe the voice of the singer you know.

Agar qo`shiqlar klip shaklida bo`lsa, klipdagi manzara, qahramonning harakati, tashqi ko`rinishi, tasvir ranglari va boshqa hususiyatlari haqida ham munozaralar, muhokamalar o`tkazish imkoniyatini beradi.

Xulosa qilib aytadigan bo`lsak, darslarda qo`shiqlar qo`llanilishi og`zaki nutqni rivojlantirishga qaratilgan maqsadimizni amalga oshirishga samarali natija beradi.

Adabiyotlar:

1. Palmer Harold. The Oral Method of Teaching Languages. – Cambridge Univ. Press. 1923. – 164 p.
2. Pollard Lucy. Guide to Teaching English. 2008. E-book // http://www.twirpx.com

Людмила Люлька, Ірина Редзюк
(Київ, Україна)

МОТИВАЦІЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СУЧАСНИМИ СТУДЕНТАМИ ДЛЯ УСПІШНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Створення європейського простору вищої освіти висуває завдання щодо більш ефективного міжнародного спілкування та глибокого взаєморозуміння. З розвитком економічних, політичних і культурних взаємовідносин між Україною та іншими країнами виникають сприятливі умови для обміну студентів, організації спільних наукових досліджень у різних галузях, поглиблення міжнародного співробітництва, розширення участі навчальних закладів, учених, педагогів і студентів у проектах міжнародних організацій, а також створення спільних підприємств. Саме в наш час соціальне замовлення висуває нові вимоги до навчально-пізнавального процесу вищих нелінгвістичних навчальних закладів, метою яких є формування та розвиток творчої, соціально адаптованої, готової до продуктивної діяльності в умовах ринкового неоднозначного економічного суспільства особистості, яка вільно володіє іноземною мовою або кількома мовами і здатна до взаємодії з носіями різних мов. Усе це обумовлює формування мотивації до вивчення іноземної мови у вищих нелінгвістичних навчальних закладах.

Одним із головних завдань викладачів вищих нелінгвістичних навчальних закладів є, перш за все, забезпечення високого рівня мотивації вивчення іноземної мови, що потребує обґрунтування психолого-педагогічних умов, які б сприяли формуванню мотивації учіння студентів при вивченні іноземної мови, що, в свою чергу, сприяло б підвищенню ефективності процесу навчання.

Теоретичні розробки з даної проблеми у вітчизняній та зарубіжній педагогічній науці розкриваються в наукових працях, присвячених вивченню природи мотивів (Асєєв В.А., Божович Л.І., Матюхіна М.В., Щукіна Г.І. та ін.), процесу формування пізнавальних мотивів на різних етапах навчання (Алексеєва М.І., Башарін В.Ф., Брунер Д., Матюхіна М.В., Торндайк Е., Шаповал Т. та ін.). Дослідженню мотиваційного компонента навчальної діяльності студентів та вивченню засобів його формування присвячені роботи Левченко Т.І., Левочко М.Т., Клачка В.М., Козика П.Я., Красноголової І.Б. та ін.У них визначається зміст мотиваційного синдрому вивчення на основі критеріїв: дієвості мотиву, його відповідності провідній діяльності та віковим особливостям суб'єкта вивчення, зв'язку з позитивними емоційними переживаннями. Встановлюється оптимальна структура мотиваційної сфери студента з точки зору роботи над іноземною мовою, обґрунтовуються шляхи, механізми та способи формування мотивів навчання студентів вищих навчальних закладів [5, с. 2].

Успішна соціалізація студентів потребує формуванням іншомовної комунікативної компетентності - уміння співвідносити мовні засоби з конкретними сферами, ситуаціями, умовами та завданнями спілкування, що визначає здатність і готовність суб’єкта професійної діяльності до здійснення професійного спілкування іноземною мовою. Необхідні сформованість комунікативних умінь у чотирьох основних видах мовленнєвої діяльності (говорінні, аудіюванні, читанні, письмі), наявність мовних знань (фонетичних, граматичних, лексичних) і навичок оперування ними. У структурі іншомовної комунікативної компетентності виділяють мотиваційний, функціональний і рефлексивний компоненти. Мотиваційний компонент включає прагнення до вивчення іноземної мови, а також прагнення до професійного спілкування іноземною мовою. Критерієм сформованості є інтерес до вивчення іноземної мови, прагнення підтримувати високий рівень власної іншомовної комунікативної компетентності [3, с. 28].

У процесі навчання здобуваються знання, відбувається не тільки виховання і розвиток, але й одночасно процес соціалізації. Студент звикає діяти у певному соціальному середовищі відповідно до

норм права, моралі та ідеології. Особливе значення у процесі соціалізації має характер співпраці викладача і студента. Взаємодія викладача і студента – це спілкування вищого рівня. Мета у них спільна: оволодіти знаннями, набути практичних навичок і умінь, успішно розвиватися, формувати риси вихованої людини. Важливим моментом такої взаємодії є реалізація і самореалізація як викладача, так і студента. Зважаючи на складність процесу реалізації, треба брати до уваги їхні специфічні властивості, зокрема, темперамент, здібності, інтереси тощо. Спілкування є компонентом психологічного аспекту заняття і розглядається через такі параметри: знання рівнів спілкування, характер співпраці між викладачем і студентом, взаємна позитивна установка, здійснення соціалізації особистості студента, ступінь реалізації індивідуального підходу до студента. Зокрема, використання вищого рівня спілкування передбачає використання діалогової форми на демократичних засадах і можливостей емоційної сфери особистості.

Специфічною особливістю іноземної мови є негативне, суб'єктивне ставлення до неї, яке сформувалося у студентів як до дуже важкого предмета, який неможливо опанувати в умовах шкільного (та й університетського) навчання. Однак складність полягає у щоденній і систематичній вмотивованій роботі. На думку І. Кобяцької, мета вивчення іноземної мови завжди повинна бути конкретною, відчутною, необхідною для студента. Отож у разі правильної організації викладання навчальних завдань, які мають комунікативну цінність для студентів, вона може бути засвоєна у процесі адекватного педагогічного спілкування викладача зі студентами не менш ефективно ніж будь-яка інша навчальна дисципліна [4, с. 67].

Зміст освіти, методики та технології навчання, активність студентів та види діяльності, в яких вони беруть участь у процесі навчання, навички і уміння, які формуються в процесі оволодіння предметом, є факторами формування професійної компетентності та іншомовної комунікативної компетентності. Усе це в комплексі формує та розвиває особистість, націлюючи її на оволодіння засобами саморозвитку та самовдосконалення. В.Г. Первутинський серед умов розвитку професійної компетентності виділяє, у тому числі, такі: - змістовні (відбір змісту занять, інтеграція різних курсів, виділення провідних ідей); - технологічні (контрольно-оцінювальні процедури, організація активних форм навчання, використання інноваційних технологій); - акмеологічні (формулювання цілей навчання, система мотивації та стимулювання, включення студентів у керування освітнім процесом, сприяння творчій діяльності, розвиток креативності) [6, с. 2].

Важливим показником професійної компетентності є наявність досвіду професійної діяльності. Відповідно, іншомовна комунікативна компетентність характеризується наявністю досвіду професійного спілкування іноземною мовою. Досвід будь-якої, у тому числі комунікативної, діяльності може бути сформований винятково в процесі цієї діяльностіі як її результат. Отже, при організації освітнього процессу необхідно передбачити можливість для студентів спілкуватися іноземною мовою. Причому насиченість, складність такого спілкування повинна постійно зростати, наближаючись до характеристик реального професійного спілкування. Тому компетентнісний підхід до навчання іноземних мов, що припускає активність, самостійність студентів і спрямований безпосередньо на розвиток всіх компонентів професійної компетентності, може бути взятий за основу при організації як аудиторної, так і позааудиторної іншомовної підготовки студентів [7, с. 191].

Дослідження засновників теорії комунікативної компетенції Н. Чомськи, Д. Хаймса та їхніх послідовників (Дж. Аллена, К. Брамфіта, М. Кенела, Т. Террела та ін.) засвідчили, що для адекватного спілкування індивіда з носієм мови, яку він вивчає, необхідне не лише знання про те, як, використовуючи ту чи іншу іншо мовну лексику, грамотно і правильно висловити свою думку (знання лінгвістичного коду мови, яка вивчається), але і діяльні сні знання (як саме використовувати певні засоби іноземної мови у різноманітних ситуаціях спілкування з іноземцями); вміння використовувати прийоми сприйняття стратегічної компетенції у раз івиникнення труднощів у процесі спілкування й оцінювати виконання акту комунікації. Компетенція фахівця нерозривно пов'язана з принципами комунікативної поведінки. Вона інтегрує ставлення, мотивацію, знання особливостей мови, її використання. Щоб підтримувати компетенцію на необхідному рівні, треба використовувати соціальний досвід, мотиви і потреби, результати дій. Крім того, результати дій самі по собі є оновленим джерелом мотивів, потреб та досвіду [6, с. 22].

Розглянуте вище дозволяє дійти висновку про необхідність оптимізації іншомовної освіти студентів з метою підвищення рівня іншомовної комунікативної компетентності, в тому числі: об'єму словника, аудіювання текстів професійного змісту, побудови професійно орієнтованих монологів, діалогів та полілогів. Таким чином, система навчання іноземних мов, що існує сьогодні, вимагає її методологічної та змістовної корекції, а також побудови системи мотиваційного впливу як компонента процесу формування іншомовної комунікативної компетентності. При цьому ефективність формування іншомовної комунікативної компетентності студентів багато в чому визначається адекватністю та силою мотивації, а також застосуванням сучасних методів навчання іноземних мов та професійним змістом курсу.

Отже, для оптимізації процессу навчання іноземних мов можна рекомендувати:

- підвищувати мотивацію студентів до вивчення іноземних мов;
- опиратися на компетентнісний підхід при навчанні іноземних мов, забезпечувати контекстне навчання; – враховувати положення діяльнісного підходу: забезпечувати участь студентів у наукових конференціях, семінарах, зустрічах і дискусіях з фахівцями, у науково-дослідній діяльності, у практичній реалізації інноваційних інженерних та технологічних проектів;
- створювати вільну, творчу, демократичну атмосферу на заняттях;
- обґрунтовувати професійну значимість іншомовної комунікативної компетентності;

– застосовувати активні, у тому числі, проблемні методи навчання: ділові та рольові ігри, метод проектів і т.п.;

– використовувати сучасні форми і методи навчання іноземнихмов: комунікативно-орієнтоване, інтенсивне, комп'ютерне навчання;

– активізувати самостійність студентів, забезпечувати змагальний характер навчальної діяльності.

Отже, навчанняіноземної мови у вищих нелінгвістичних навчальних закладах має свою специфіку. По-перше, у названих закладах освіти іноземна мова не є профільним предметом, тому кількість кредитів, відведених навчальними програмами на вивчення цієї дисципліни, є недостатньою для її досконалого опанування. Протее майбутні фахівці повинні володіти іноземною мовою в такому обсязі, щоб мати змогу одержувати з різних джерел інформацію, яку б вони могли використовувати у своїй професійній діяльності: проводити переговори, робити презентації, листуватися, брати участь у дискусіях та співбесідах, укладати угоди, обробляти кореспонденцію та обговорювати контракти. По-друге, навчання іноземної мови у вищих нелінгвістичних навчальних закладах починається в аудиторії, яка має нерівномірну підготовку, що не завжди відповідає загальноєвропейським стандартам щодо рівнів володіння англійською мовою для потреб спеціалізації [2, с.127].

До третьої особливості навчання іноземної мови у вищих нелінгвістичних навчальних закладах можна віднести вік студентів. Як слушно вказував Алхазішвілі А.А., студенти в цьому віці «знаходяться за межами критичного для мовних здібностей періоду» [1, с. 43].

До четвертої особливості навчання іноземної мови ми відносимо зміст мовного матеріалу, який має враховувати попередній досвід студентів, їхні потреби у навчанні та кінцеві результати і може використовуватись для різних спеціальностей та спеціалізацій професійної підготовки студентів.

Виходячи з цього, робимо висновок, що одним із головних завдань викладачів вищих нелінгвістичних навчальних закладів є, перш за все, забезпечення високого рівня мотивації вивчення іноземної мови, що потребує обґрунтування психолого-педагогічних умов, які б сприяли формуванню мотивації учіння студентів при вивченні іноземної мови, що, в свою чергу, сприяло б підвищенню ефективності процесу навчання та успішній соціалізації.

Література:

1. Алхазишвили А. А. Основы овладения устной иностранной речью. – М.: Просвещение, 1988. – 124 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання і оцінювання / [наук. ред. С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 237 с.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И.А. Зимняя. – М.: Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 40 с.
4. Кобяцька І. Роль мотивації вивчення іноземної мови студентами технічних ВНЗ у період адаптації // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2002. № 5. С. 82–88.
5. Красноголова І. Б. Формування мотивівчіння студентів у процесі викладання англійської мови: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01 / І. Б. Красноголова; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 1999. - 20 с.
6. Первутинский В.Г. Современные подходы к развитию профессиональ- ной компетентности студентов [Электрон. ресурс]/ В.Г. Первутинский . – Режим доступа: http://akmeo.rus.net/index.php?id=119. – Заглав. с экрана.
7. Савченко О.О. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності студентів інженерно-технічного профілю. // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти, Випуск 16,Харків, 2010. - С. 187-194.

Арайлым Молдабекова
(Талдықорған, Қазақстан)

ОРЫС ТІЛІНДЕГІ ТҮРКІ СӨЗДЕРІ

Кез келген тілдің сөздік құрамы сол тілдің ежелгі, төл сөздерінен және кірме сөздерден тұратыны белгілі. Өйткені белгілі бір тілдегі барлық сөздердің жиынтығы – сөздік құрамға қоғамдағы сан қилы маңызды тарихи факторлар өз ықпалын тигізбей қоймайды. Түрлі елдердің экономикалық, саяси, мәдени қарым-қатынастарына, қоғамның дамуына, ғылыми техникалық өзгерістеріне байланысты жаңа сөздер мен сөз тіркестері пайда болып, сөздік құрамды үнемі толықтырып отырады [1].

Кез келген тілдің сөздік құрамының толығып кемелденуі бір ғана өзінің ішкі мүмкіндіктері арқылы болып қоймайды. Өзінде жоқ сөзді өзге тілдерден ауысып алу арқылы да тіл өзінің сөздік құрамын байытып, жетілдіріп отырады. Мұны қазақ халқының даму тарихына саралап көз жүгіртсек, олардың көптеген көрші елдермен үнемі тығыз қарым-қатынаста болғандығын көреміз. Сөздер бір тілден екінші тілге тікелей немесе жанама тәсілдер арқылы ауысады. Тікелей тәсіл – бір тілден екінші тілге сөз тікелей ауысады, ал екінші жанама тәсіл дегеніміз – сөздердің бір тілден екінші тілге басқа тіл арқылы енуі. Мысалы, «дүкен» сөзі қазақ тіліне араб тілінен тікелей енсе, сол мағынада қолданылатын «магазин» (makhāzin) сөзі араб тілінен алдымен итальян тіліне (magazzino), итальян тілінен француз тіліне (magasin), осыдан барып XYIII ғасырда орыс тіліне енген, ал **сунду́к** сөзі түркі тіліне араб тілі арқылы грек тілінен, кейін XY ғасырда түркі тілінен орыс тіліне енген [2, б. 432].